

29.11.2021

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖLLE

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 12.3.2020 eläinlääkäripalveluja koskevien säännösten uudistamista valmistelevan työryhmän. Hankkeen (MMM 011:00/2020) tehtävänä oli arvioida eläinlääkäripalveluja koskevien eläinlääkintähuoltolain (765/2009) säännösten ajantasaisuus ja tarkistamistarpeet sekä valmistella ehdotukset säädösmuutoksiksi, joilla julkisten peruseläinlääkäripalvelujen saatavuus voidaan turvata hallitusohjelman mukaisesti. Työssä tuli mahdollisuuksien mukaan hyödyntää aiemmin tehtyjä selvityksiä.

Työryhmän tuli selvittää ja arvioida palvelutarvetta, kuntien järjestämisvelvoitetta, peruseläinlääkäripalvelujen määritelmää, kunnille aiheutuneita kustannuksia ja mahdollisuuksia vähentää niitä sekä Helsingin yliopiston asemaa eläinlääkäripalvelujen tuottajana. Työryhmän tuli arvioida ja ottaa huomioon voimassa olevan eläinlääkintähuoltolain antamisen jälkeen tapahtuneet palvelujärjestelmään kytkeytyvät muutokset kuten työaika- ja kilpailulainsäädännössä tapahtuneet muutokset. Tältä osin relevantteina seikkoina mainittiin asettamispäätöksessä kilpailuneutraaliteetti ja kuntien oikeus järjestää peruseläinlääkäripalveluja kilpailutilanteessa, asiakashinnat, kuntien maksamat matkakorvaukset, kunnaneläinlääkäreiden palkkausjärjestelmän kehitys sekä työvoiman tarve ja saatavuus.

Työryhmän tuli työssään käsitellä eläinlääkintähuollon suunnittelua sekä kunnaneläinlääkäreille kuuluvien valvontatehtävien kustannuksia ja rahoitusta. Työryhmän oli mahdollista käsitellä myös kunnaneläinlääkäreille kuuluvien valvontatehtävien organisointia siltä osin kuin se oli tarkoituksenmukaista ottaen huomioon hallitusohjelman mukaiset selvitystyöt, jotka koskevat kuntien, kuntayhtymien ja valtion tehtävien mahdollista siirtämistä maakunnille. Lisäksi työryhmä sai käsitellä muita työryhmän jäsenten tärkeinä pitämiä tehtävään liittyviä aiheita.

Työryhmän puheenjohtajana toimi apulaisosastopäällikkö Taina Aaltonen maa- ja metsätalousministeriöstä. Työryhmään kutsuttiin finanssineuvos Anne-Marie Välikangas valtiovarainministeriöstä (varajäsen hallitusneuvos Janne Öberg valtiovarainministeriöstä), osastonjohtaja Terhi Laaksonen Ruokavirastosta (varajäsen ylitarkastaja Tiina-Mari Aro Ruokavirastosta), läänineläinlääkäri Jani Soini Lounais-Suomen aluehallintovirastosta (varajäsen läänineläinlääkäri Pirkko Pirinen Lapin aluehallintovirastosta), tutkuspäällikkö Mia Salonen, Kilpailu- ja kuluttajavirastosta, ympäristöterveydenhuollon erityisasiantuntija Kaisa Mäntynen Suomen Kuntaliitosta (varajäsen johtava lakimies Marko Nurmikolu Suomen Kuntaliitosta), työmarkkinalakimies Jenni Aaltonen Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:stä (varajäsen työmarkkina-asiamies Iikka Niinimaa Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:stä), ELL, ympäristöterveydenhuollon erikoiseläinlääkäri Katri Kiviniemi Suomen Eläinlääkäriliitosta (varajäsen ELT, läänineläinlääkäri Elias Dahlsten Suomen Eläinlääkäriliitosta), ELT, eläinlääkäri Leena Suojala Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:stä, edusti myös Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf.:ää, ELT Sanna Hellström SEY Suomen Eläinsuojelusta (varajäsen ELL Katja Hautala SEY Suomen Eläinsuojelusta) ja apulaisprofessori Janne Lundén Helsingin yliopistosta (varajäsen professori Mari Heinonen Helsingin yliopistosta).

Työryhmän asiantuntijashteereinä toimivat neuvotteleva virkamies Kajsa Hakulin ja lainsäädäntöneuvos Johanna Wallius maa- ja metsätalousministeriöstä. Kajsa Hakulin toimi myös puheenjohtajan sijaisena tarvittaessa.

Työryhmän toimikausi oli 12.3.2020–30.9.2021. Toimikautta jatkettiin 30.11.2021 saakka. Työryhmä on kokoontunut valmistelun aikana 17 kertaa.

Työryhmä hyödynsi työssään eläinlääkäripalvelujen järjestämistä koskevia tilattuja selvityksiä ja muihin hankkeisiin liittyvää aineistoa sekä teki itse toimeksiantoon liittyviä kyselyjä ja selvityksiä.

Eläinlääkintähuoltojärjestelmän toimintaa koskien työryhmä kuuli eri tehtävissä julkisessa ja yksityisessä eläinlääkintähuollossa toimivia henkilöitä. Kuultavina olivat: Ympäristöterveyspäällikkö Maria Wahlfors, Ympäristöterveys Pirteva; kaupungineläinlääkäri Jonna Kuronen, Pohjois-Karjalan ympäristöterveys; johtava kunnaneläinlääkäri Hanna Lindholm, Hämeenlinnan kaupunki; hevossairauksien erikoiseläinlääkäri Elina Kummala, Hevoslääkärikeskus Hippomedi Oy; eläinlääkäri Jukka Kuusisto, Keuruun Eläinklinikka Oy; eläinlääketieteellinen johtaja Anssi Tast, Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy; eläinlääkäri Virve Korhonen, Lehmälääkärit.com Oy sekä eläinlääkäri Ari-Matti Pyyhtiä, Uudelviisii Oy.

Helsingin yliopistollisen eläinsairaalan palveluja koskien kuultavina olivat dekaani Antti Sukura, Helsingin yliopisto; johtaja Timo Wahlroos, Helsingin yliopisto, Yliopistollinen eläinsairaala; kaupungineläinlääkäri Minna Ristiniemi, Helsingin kaupunki; 1. kaupungineläinlääkäri Mari Nevas, Espoon seudun ympäristöterveys; eläinlääkintähuollon päällikkö Maija Kallioniemi, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus sekä ympäristöterveyskeskuksen toimialajohtaja Silja Mäkelä ja eläinlääkintäjohtaja Riikka Lasonen, Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä.

Työryhmä on valmistellut lainsäädännön uudistamista koskevan ehdotuksensa hallituksen esitysluonnoksen muodossa. Työryhmä ehdottaa, että säädetään uusi eläinlääkintähuoltolaki, jolla kumotaan voimassa oleva eläinlääkintähuoltolaki. Lakiehdotuksen mukaan kunnilla olevaa perustasoisten eläinlääkäripalvelujen järjestämistä vastaavaa tasmentäisiin ja rajattaisiin. Järjestämisvastuu kattaisi sellaiset lakiehdotuksessa luetteloidut eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden turvaamiseksi välttämättömät eläinlääkäripalvelut, joiden yhdenvertainen saatavuus yleistä taloudellista etua koskevana palveluina on tarpeen varmistaa koko maan osalta, tarvittaessa kaikkina vuorokaudenaikoina.

Seura- ja harrastuseläinten palvelujen osalta järjestämisvastuun muotoilut merkitsisivät rajausten ohella kuntien lakisääteisten velvollisuuksien laajenemista osalla alueista. Esityksellä ei kuitenkaan katsota olevan kuntien kustannuksia kasvattavaa vaikutusta. Lähes kaikki kunnat jo tällä hetkellä järjestävät palvelut vähintään ehdotetun järjestämisvastuun laajuudessa. Lopuille kunnista muutos ei oletettavasti juurikaan lisäisi järjestämisen kustannuksia sopimukseen perustuvaan palveluntuottamiseen liittyvistä maksusäännöksistä johtuen. Kunnallisia asiakasmaksuja koskeviin säännöksiin ehdotetaan lisäksi muutoksia, jotka lisäisivät kuntien asiakasmaksukertymää. Järjestämisvastuuseen liittyvää muutosta perustellaan yhteiskunnallisesti tärkeiden palvelujen ja koko eläinlääkintähuollon toimivuuden turvaamiseen liittyvällä tarpeella. Muutoksella pyritään poistamaan niitä tulkintaepäselvyyksiä ja ristiriitoja, joita liittyy julkisen ja yksityisen sektorin väliseen kilpailuneutraliteettiin vaikuttavien lakien samanaikaiseen soveltamiseen sekä estämään haitat, joita kunnallisen palvelukokonaisuuden tiettyyn osaan kohdistuva yhtiöittämisvelvollisuus järjestelmälle todennäköisesti aiheuttaa.

Asiakasmaksusäännöksiä koskevat muutokset antaisivat kunnille mahdollisuuden vähentää seura- ja harrastuseläimille tuotettaviin palveluihin kohdistuvaa julkista tukea. Säännöksiin liittyisi kuitenkin vaatimus, jonka mukaan lakisääteisistä palveluista perittävien kunnallisten maksujen tulisi olla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisia. Lain yhtenä tavoitteena olisi varmistaa palvelujen kohtuuhintaista saavutettavuutta siten, että yleisten etujen kuten eläinsuojelun kannalta välttämätön peruspalvelu voidaan turvata. Eläinten pitopaikassa tapahtuvaan hoitoon liittyviä eläinlääkärin matkustamisesta aiheutuvia kustannuksia voitaisiin kuntien päätösten mukaisesti tukea myös jatkossa, mutta matkasubventioihin liittyviä menettelyjä yhtenäistettäisiin. Asiakasmaksusäännöksiä muuttamalla tehtäisiin mahdolliseksi lakisääteisen palvelutason ylittävien palvelujen markkinaperusteinen hinnoittelu silloin, kun kunta toimisi näiden palvelujen tuottajana kilpailutilanteessa markkinoilla ja tällaisia palveluja tuotettaisiin kuntalain yhtiöittämispoikkeuksen nojalla vähäisiä määriä kunnan omana toimintana.

Lisäksi maksusäännöksiä väljennettäisiin tavalla, joka lisäisi valtakunnallisten työmarkkinaosapuolten sopimusvapautta palkkojen osalta ja antaisi niille mahdollisuuden halutessaan kehittää uudenlaisia, työelämän tarpeiden ja työvoiman saannin kannalta nykyistä tarkoituksenmukaisempia palkkausratkaisuja.

Eläinlääkärikoulutusta järjestävälle julkisoikeudelliselle yliopistolle ehdotetaan säädettäväksi vastuu eläinlääkäripalvelujen tuottamisesta lain säännösten mukaisesti määrittävällä toiminta-alueella. Muutoksella turvattaisiin Helsingin yliopiston Yliopistollisen eläinsairaalan toimintaan se potilasaines, jota eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen edellyttää. Yliopiston tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut rahoitettaisiin asiakasmaksujen lisäksi kuntakorvauksilla.

Työryhmä on käsitellyt myös kunnaneläinlääkärille kuuluvia valvontatehtäviä, mutta ei ole tehnyt niiden järjestämistä koskevia muutosehdotuksia. Parlamentaarinen työryhmä on työryhmän toimikauden aikana tehnyt ehdotuksen kunnallisen ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirtämisestä hyvinvointialueille vuoden 2026 alusta lukien. Työryhmän esitys kunnallisista eläinlääkäripalveluista on tehty siten, että kokonaisuus on siirrettävissä hyvinvointialueelle siirtoa koskevien tulevien päätösten perusteella.

Yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien velvollisuuksia koskeva sääntely vastaisi olennaisilta osin voimassa olevaa sääntelyä. Potilasasiakirjojen säilyttämistä koskevia vastuuta täsmennettäisiin. Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annettua lakia, eläinten lääkitsemisestä annettua lakia, elintarvikelakia, eläintautilakia ja terveydenhuoltolakia.

Eriävän mielipiteen on esittänyt Kuntaliitto. Lausuman ovat esittäneet valtiovarainministeriö, aluehallintovirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ja Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC sekä SEY Suomen Eläinsuojelu.

Eriävä mielipide ja lausumat on koottu hallituksen esitysluonnoksen perään.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa luonnoksen hallituksen esitykseksi kunnioittavasti maa- ja metsätalousministeriölle.

Helsingissä 29.11.2021.

Taina Aaltonen

Anne-Marie Välikangas

Terhi Laaksonen

Jani Soini

Mia Salonen

Kaisa Mäntynen

Jenni Aaltonen

Katri Kiviniemi

Leena Suojala

Sanna Hellström

Janne Lundén

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Sihteerit:

Kajsa Hakulin

Johanna Wallius